

بررسی رابطه امید با موفقیت تحصیلی دانشجویان

نسرين ابراهيمي^{۱*}، دکتر زهرا صباغیان^۲ و دکتر محمود ابوالقاسمی^۳

چکیده

تحقیق حاضر با هدف مطالعه رابطه امید با موفقیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی در دو دوره کارشناسی و کارشناسی‌ارشد و در سه گروه علوم انسانی، فنی- مهندسی و علوم پایه صورت پذیرفت. تعداد ۳۸۱ نفر نمونه با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبتی انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد «مقیاس امید در عرصه‌های خاص بزرگسالان» بود و از روشهای آزمون T، تحلیل واریانس، ضریب همبستگی و رگرسیون و آزمون شفه برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. بر اساس نتایج پژوهش بین دو عامل امید و موفقیت تحصیلی رابطه معنادار به دست آمد. همچنین، با توجه به نتایج، میزان امید دانشجویان در عرصه‌های مختلف با رشته تحصیلی و دوره تحصیلی آنان رابطه معنادار داشت. علاوه بر این، بین میزان امید در عرصه خانوادگی و عرصه تحصیلی با موفقیت تحصیلی نیز رابطه‌ای معناداری وجود داشت، ولی در سایر عرصه‌های مطرح‌شده امید، رابطه معناداری مشاهده نشد. در نهایت، نتایج نشان داد که از بین شش عرصه مطرح امید، امید در عرصه تحصیلی بیشترین رابطه را با موفقیت تحصیلی دارد.

کلید واژگان: امید، موفقیت تحصیلی، دانشجویان، دانشگاه شهید بهشتی، ایران.

مقدمه

امید یک حالت روحی و روانی برانگیزاننده انسان به کار و فعالیت است. به‌طور طبیعی، امید موجب انگیزه بشر در کارهای اختیاری و مانع ترس از زیان است. امید انسان را به حرکت وا می‌دارد تا به هدف خویش برسد. امید که از معرفت و شناخت حاصل می‌شود، اساس همه تلاشهای مفید و پرتمر انسانی است (Davoodi, 2004). اما در عصر اطلاعات و هزاره سوم علی‌رغم رشد جوامع و صنعتی شدن امور، یکی از مشخصه‌هایی که در رفتار عموم مردم به خصوص جوانان وجود دارد، مسئله ضعیف بودن

۱. کارشناسی ارشد مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش عالی از دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

* مسئول مکاتبات: Nebrahimi24@Gmail.com

۲. استاد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران: Z_sabbaghian@sbu.ac.ir

۳. استادیار دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران: M_abolghasemi@sbu.ac.ir

پذیرش مقاله: ۱۳۹۰/۵/۱۲

دریافت مقاله: ۱۳۸۹/۸/۱۸

میزان امید به زندگی و آینده است. لذا، از جمله موضوعات اساسی و مهم که یادآوری آن به افراد به خصوص جوانان بسیار ضرورت دارد، موضوع «امید» و امیدوار بودن به زندگی، حیات و فردای روشن است. در حالی که به طور قطع این امر روشن است که امید بر افکار و هیجانات و دستاوردهای افراد تأثیر می‌گذارد، متأسفانه، این امر کمتر در کانون توجهات نظری یا بررسیهای علمی قرار گرفته است. مطالعه این موضوع به گونه وسیعی از سوی روانشناسان و نظریه‌پردازان رها شده است و در اغلب اوقات فیلسوفان آن را به عنوان یک موضوع گذرا تلقی کرده‌اند؛ همچنین، این مفهوم در مطالعات آکادمیک آموزش نیز غالباً مورد غفلت واقع شده است (Halpin, 2001).

امید به آینده‌ای روشن که معمولاً در منظر جوانان کشورمان راهیابی به دانشگاه یا کسب شغل مورد نظر آنهاست، در ذهن بسیاری از جوانان ابهاماتی را ایجاد کرده است که این ابهامات علاقه‌مندی به تحصیل و اهتمام به امور آموزشی و فعالیت از روی نشاط و امیدواری را در نزد آنان تا حدودی به سستی سوق داده است (Asareh, 2001). گرچه همواره این گونه انتظار می‌رود که قشر دانشجو یکی از پرنشاط‌ترین و پرشورترین افراد جامعه و نیز محیط دانشگاهی محیطی پرنشاط، فعال و پویا و خلاق باشد که بر اساس تحقیق درانی (Dorrani, 2000) مکانهای تحصیلی و آموزشی رتبه اول را در بین مکانهای امیدوارکننده دارند و این مکانها به مثابه عامل موفقیت و امید به آینده و اشتیاق به زندگی مطرح می‌شوند، اما آیا واقعیت امر چنین است؟ یکی از معضلاتی که امروزه دانشگاه و دانشجویان با آن مواجه‌اند ورود افرادی با انگیزه و با نشاط و پراثری به دانشگاه و خروج افرادی بی انگیزه و ناکارآمد است (Fadaye Naini et al., 2007; Tavakkol, 1999) که دیگر اثری از آن همه رویاهای اولیه زمان ورود به دانشگاه در آنان دیده نمی‌شود. نمی‌توان گفت که این معضل گریبانگیر تمام دانشجویان، دانشگاهها و رشته‌هاست، چه بسا این مسئله در برخی رشته‌ها نمایان‌تر از سایر رشته‌ها یا در برخی دانشگاهها بیشتر از سایر دانشگاهها باشد (Noorshahi, 1996).

از سوی دیگر، موفقیت تحصیلی به عوامل مختلفی بستگی دارد که از آن جمله می‌توان به عوامل فردی، اجتماعی، تحصیلی، آموزشی و روانشناختی اشاره کرد. بررسی این عوامل و تعیین میزان سهم هر کدام در پیشرفت تحصیلی به تعیین راهکارهایی برای شناخت عوامل مؤثر در موفقیت و افت تحصیلی منجر می‌شود و این به برنامه‌ریزان آموزشی کمک می‌کند تا عوامل مثبت تأثیرگذار را بهبود بخشند و از تأثیر عوامل منفی بکاهند.

پژوهشگران بر این باورند که امید برای مقابله با مشکلات و شرایط عدم اطمینان ضروری است و از آنجایی که امید برای سلامت روان انسان ضروری است، پس مطمئناً امیدواری یک نیاز اساسی برای دانش‌آموزان و دانشجویان است (Parkins, 1997). تحقیقات نشان داده است که امید یک پیشگویی کننده معتبر برای موفقیت‌های علمی است (Beldrich, 2002 As Cited in Snyder et al., 2002). در نهایت، باید گفت که امید فرایندی از تفکر راجع به هدف فرد، همراه با انگیزش برای حرکت به سمت هدف (عامل بودن) و نیز راههای رسیدن به آن هدف (راهیابی) است. اگرچه امید یک هیجان

نیست، اما یک سیستم انگیزشی شناختی پویاست. امید با افزایش امکان دستیابی به هدف، دانشجویان را با تمرکز به موفقیت برای فایده آموختن بر مشکلات توانمند می‌سازد (Khalaji, 2007). این امر حاکی از یک رابطه بدیهی بین امید به آینده و موفقیت است؛ یعنی همان‌طور که امید به آینده انگیزه تلاش و کسب موفقیت را در فرد به وجود می‌آورد، متقابلاً دستیابی به اهداف و موفقیتها نیز امید به آینده را در فرد تقویت می‌کند^۴، اما اینکه این رابطه از چه کم و کیفی برخوردار است، نیاز به مطالعه بیشتری دارد که در این مقاله سعی شده است تا این مؤلفه‌ها و رابطه‌ی آنها بررسی قرار شود.

پیشینه پژوهش: هر چند در زمینه امید نظریات مختلفی وجود دارد، در این بخش یکی از مهم‌ترین این نظریات؛ یعنی نظریه امید اسنایدر بیان می‌شود. در زیربنای فکری نظریه اسنایدر امید به‌عنوان انتظار فرد برای موفقیت در دستیابی به هدف تعریف شده است (Khodabakhshi, 2004). از نظر اسنایدر و همکاران امید عبارت است از: ظرفیت ادراک شده برای تولید مسیرهایی به سمت اهداف مطلوب و انگیزه ادراک‌شده برای حرکت در این مسیرها (Snyder et al., 2000; Motamedi Mohammadabadi, 2009). امید؛ یعنی انتظار مثبت برای دستیابی به اهداف و انتظار مثبت دارای دو مؤلفه گذرگاهها و عامل است (عامل+گذرگاه=امید) (Snyder et al., 2000). در واقع، اسنایدر امید را به‌عنوان سازه‌ای شامل دو مؤلفه مهم مفهوم‌سازی کرده است: توانایی طراحی گذرگاههایی به سوی هدفهای مطلوب به رغم موانع موجود و توانایی ایجاد انگیزه برای شروع و تداوم حرکت در این گذرگاهها. امید مجموع این دو مؤلفه است (Carr, 2004). نظریه امید اساساً یک نظریه شناختی است که افراد به وسیله آن فعالانه اهداف خود را دنبال می‌کنند. از نظر اسنایدر امید فرایندی است که طی آن افراد ۱. اهداف خود را تعیین می‌کنند؛ ۲. راهکارهایی برای رسیدن به آن اهداف می‌سازند؛ ۳. انگیزه لازم برای به اجرا درآوردن این راهکارها را ایجاد و در طول مسیر حفظ می‌کنند (Snyde, 1994, 1995). بنابراین، امید دو مؤلفه ضروری و مرتبط به هم دارد: عامل بودن و راهیابی و هدف نیز در مرکز این مؤلفه‌ها قرار می‌گیرد (اسنایدر Snyder et al., 2000).

در تئوری امید این عقیده مطرح است که سطوح امیدواری دانشجویان آنها را در انتخاب اهداف آموزشی و عملی هدایت می‌کند. در شرایطی که دانشجویان با موانعی در طول مسیرشان مواجه می‌شوند، دانشجویان امیدوار و به خصوص آنهايي که قدرت راهیابی بالایی دارند، می‌توانند راهکارهای زیادی را برای رسیدن به هدفهایشان ترسیم و راههای احتمالی را نیز برنامه‌ریزی کنند. حتی در مواردی که هدف

۴. در همین خصوص دکتر کمال درانی پژوهشی را در زمینه بررسی نمادها و نشانه‌های امید در سال ۱۳۷۹ انجام داد که در نتایج این پژوهش موفقیت به عنوان دومین عامل تاثیر گذار بر امید معرفی شد. در این پژوهش آمده است: امید نشانه موفقیت و موفقیت نماد امید است. گاهی بین امید و موفقیت رابطه‌ای علی برقرار است. لذا، امید به مثابه دال و موفقیت مدلول آن است (Dorrani, 2000:58).

مسدود می‌شود که آن را به عنوان شکست تلقی می‌کنیم، افراد امیدوار به این هدف مسدود شده به‌عنوان چالش می‌نگرند که باید از طریق اجرای راه‌های انتخابی دیگر بر آن غلبه و از آن گذر کنند (Snyder et al., 2002). بر اساس این نظریه:

- امید مردم را در برخورد با عوامل استرس‌زا- مثلاً موانعی که جلو هدف را می‌گیرد- حفظ می‌کند.
 - امید سبب می‌شود در افراد انگیزه کسب هدف افزایش یابد و آنان با داشتن احساس روشنی از مسیرهای هدف، اهداف بیشتری را در زندگی خود دنبال کنند.
 - افراد با امید بالا، از آنجا که احساس قوی‌تری از عامل و مسیرها دارند، هدفهای مشکل‌تری را انتخاب می‌کنند.
 - افراد با امید بالا واقعاً به اهداف مشکلی که خودشان تعیین کرده‌اند، می‌رسند.
- در زمینه کیفیت امید اسنایدر شرح می‌دهد که امید یک حالت است و سطوح امید اشخاص می‌تواند از موقعیتی به موقعیت دیگر متفاوت باشد. این یک واقعیت است که تفاوت‌های فردی در سطوح شاخصه‌های امید وجود دارد (Snyder et al., 2000). بنابراین، در حالی که برخی موقعیتها نسبت به سایر موقعیتها به‌شکلی بدیهی افزایش‌دهنده امید هستند، برخی افراد نیز در سطوح مختلف شخصیتی حقیقتاً نسبت به سایرین امیدوارتر هستند (Egan et al., 2002). امید همچنین، با هیجانهای مثبت به خصوص خوش‌بینی و شادی ارتباط تنگاتنگی دارد. این امر در تحقیقات بسیاری از جمله پترسن (Peterson, 2000)، اسنایدر و همکاران (Snyder et al., 2000) و کار (Carr, 1957) به تأیید رسیده است. متغیرهای اصلی امید، که با عنوان عرصه‌های امید مطرح می‌شوند، مشتمل بر امید در عرصه‌های تحصیلی، خانوادگی، شغلی، اجتماعی، روابط صمیمانه و اوقات فراغت است. که اسنایدر و سیمپسون در نظریات خود هر یک به برخی از این موارد به‌عنوان متغیرهایی که می‌توان از روی آنها امید کل را در افراد اندازه‌گیری کرد اشاره کرده‌اند؛ سیمپسون در همین خصوص پرسشنامه‌ای را طراحی کرده است که در آن هر یک از عرصه‌های شش‌گانه بالا مورد توجه و اندازه‌گیری قرار می‌گیرد. بر اساس نظر سیمپسون موفقیت‌های تحصیلی، نوع روابط افراد خانواده با یکدیگر، موقعیت شغلی افراد و امید برای به دست آوردن موقعیت شغلی بهتر، داشتن روابط اجتماعی موفق و تلاش برای بهبود بیشتر آن، داشتن روابط صمیمانه با دوستان و نحوه گذران یا نوع برنامه‌ریزی برای استفاده از اوقات فراغت همگی می‌تواند مواردی باشد که با تحلیل و اندازه‌گیری آنها می‌توان میزان امید کلی افراد را اندازه‌گیری کرد (Ghorbani, 2009).

در تعریف موفقیت تحصیلی نیز به تعریف لوین (۱۹۶۷) رجوع می‌شود که او موفقیت تحصیلی را تجلی جایگاه یک فراگیر می‌داند. این جایگاه ممکن است به نمره‌ای برای یک درس یا معدل مجموعه‌ای از دروس اطلاق شود. (Gholami, 2005). طبق نظر چوکونیر (Chukwunyere, 2004) روانشناسان تحصیلی دیر زمانی است که به روابط علی بین متغیرهای روانشناختی و پیشرفت تحصیلی علاقه‌مند شده‌اند. نتیجه این علاقه‌مندی پیوندهای آشکار و صریح بین متغیرهای مهم روانشناختی (نظیر اسنادها،

انتظارات، دریافت یا آگاهی، خود و جهت‌گیریهای انگیزشی) و پیشرفت تحصیلی بوده است. ولی با توجه به این تلاشها باید گفت که هنوز هیچ نظریه در روانشناسی تحصیلی [علی‌رغم آنچه پیشینیان در خصوص نظریه‌ها پیشنهاد یا درباره آنها بحث کرده‌اند] به‌طور قطعی نمی‌توانند توضیح بهتری را در ارتباط با پیشرفت تحصیلی نسبت به سایر نظریه‌ها ارائه دهد، به‌خصوص هنگامی که به پیچیدگیهای نظیر سن، جنسیت، محیط آموزشی و ... توجه شود. برخلاف باور عموم هوش و استعداد تنها عوامل تعیین‌کننده موفقیت دانشجویان نیستند؛ حتی افراد مستعد نیز ممکن است از رسیدن به سطوحی که پتانسیل لازم برای آن را دارند، باز بمانند. بسیاری از پژوهشگران (Snyder et al., 2000) بر این عقیده‌اند که انگیزش تنها عاملی است که به‌طور مستقیم بر موفقیت تحصیلی اثر می‌گذارد و سایر عوامل از طریق تأثیرشان بر انگیزش بر موفقیت اثر می‌گذارند و همچنین، انگیزش به عنوان مؤثرترین عامل بر موفقیت تحصیلی در بین سایر عوامل شناخته شده است. در اینجا نیز هدف آن است که تئوری امید را به‌عنوان یک مدل انگیزشی جدید مطرح کنیم. امید فرایندی از تفکر است که به اهداف یک فرد همراه با انگیزش برای حرکت به سمت آن اهداف (عامل بودن) و راههای رسیدن به آن اهداف (راهیابی) می‌پردازد. اگرچه امید یک هیجان نیست، اما یک سیستم انگیزشی-شناختی پویاست. از این‌رو، هیجانها شناخت را در فرایند تعقیب اهداف دنبال می‌کنند. امید دانشجویان را با تمرکز بر موفقیت برای فایق آمدن بر مشکلات توانمند می‌کند و با افزایش این امکان آنها به اهدافشان نایل می‌شوند. در این پژوهش سعی شده است تا با بررسی وضعیت فعلی دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی در زمینه دو متغیر امید و موفقیت تحصیلی به اهداف زیر دست یابیم:

۱. شناسایی رابطه امید (در عرصه‌های مختلف) با موفقیت تحصیلی دانشجویان؛
۲. میزان ارتباط امید و موفقیت تحصیلی در دانشجویان کارشناسی و کارشناسی‌ارشد.

روش پژوهش

در این تحقیق از روش توصیفی - پیمایشی استفاده شده است. جامعه تحقیق کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی‌ارشد دانشگاه شهید بهشتی در رشته‌های گروه علوم انسانی، فنی- مهندسی و علوم پایه، تا نیمسال دوم ۸۹-۱۳۸۸ بوده و شامل ۱۰۴۲۷ نفر است. برای تعیین نمونه مورد نظر از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبتی استفاده شد بر اساس جدول مورگان تعداد ۳۷۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند ولی به دلیل در نظر گرفتن احتمال ریزش نمونه، پرسشنامه بین ۳۸۱ نفر توزیع شد و به دلیل دقت در گردآوری پرسشنامه‌ها، عدم ریزش نمونه، تمام پرسشنامه‌ها برگشت داده شده و تعداد ۳۸۱ نفر به عنوان نمونه واقعی پژوهش مورد محاسبه و تحلیل قرار گرفت. نمونه‌های مورد نظر در این پژوهش شامل دو گروه از دانشجویان است:

۱. دانشجویان کارشناسی در سه گروه علوم انسانی، علوم پایه و فنی-مهندسی به تعداد ۲۴۲ نفر؛

۲. دانشجویان کارشناسی ارشد در سه گروه علوم انسانی، علوم پایه و فنی-مهندسی به تعداد ۱۳۹ نفر؛ اطلاعات مورد نیاز در این تحقیق به دو شیوه گردآوری شد: اطلاعات مربوط به متغیر امید از طریق اجرای پرسشنامه استاندارد «مقیاس امید در عرصه‌های خاص بزرگسالان»^۵ سیمپسون^۶ در بین دانشجویان و داده‌های مربوط به متغیر موفقیت تحصیلی دانشجویان نیز با افزودن یک سؤال در باره معدل واحدهای گذرانده آنان در ابتدای پرسشنامه اول به دست آمد. پرسشنامه مذکور را در سال ۱۹۹۹ سیمپسون به منظور ارزیابی امید سرشتی بزرگسالان طراحی کرد. این آزمون میزان امید آزمودنیها را در شش عرصه اجتماعی، تحصیلی، خانوادگی، روانتیک، شغلی و فعالیتهای اوقات فراغت می‌سنجد. پرسشنامه مذکور دارای یک بخش اطلاعات شخصی افراد در ابتدای پرسشنامه و سه بخش اصلی است. که در میان بخشهای اصلی، در بخش اول میزان اهمیتی که دانشجویان برای شش عرصه ارائه شده برای امید شامل امید در عرصه‌های خانوادگی، تحصیلی، اجتماعی، شغلی، روابط روانتیک و اوقات فراغت قابل هستند سنجیده می‌شود. در بخش دوم پرسشنامه میزان رضایت دانشجویان از این شش عرصه سنجیده می‌شود. در بخش سوم پرسشنامه شامل ۵۰ سؤال در زمینه سنجش میزان امید دانشجویان در این شش عرصه است که البته، دو سؤال آن دروغ‌سنج است و مجموع سؤالات مرتبط آن به ۴۸ سؤال می‌رسد. در پژوهشهای گذشته ضریب آلفای کل آزمون برابر با ۰/۹۳ و ضریب آلفای زیر مقیاسهای آن در دامنه‌ای از ۰/۸۶ تا ۰/۹۳ گزارش شده است (Snyder, 2006). همچنین، نتایج تحقیق جهانی تابش (Jahani Tabesh, 2002) نیز نشان داد که این پرسشنامه از همسانی درونی مناسبی (۰/۸۴) برخوردار است. در این پژوهش نیز با استفاده از آلفای کرونباخ پایایی پرسشنامه امید در عرصه‌های خاص سنجیده و نتایج آلفای کرونباخ برای هر یک از عرصه‌های شش گانه به ترتیب جدول ۱ محاسبه شده است.

جدول ۱- تعیین آلفای زیر مقیاسهای امید

آلفا	تعداد گونه‌ها	زیر مقیاس
۷۸/۸	۸	عرصه اجتماعی
۸۸/۹	۸	عرصه تحصیلی
۸۶/۲	۸	عرصه روانتیک
۹۰/۹	۸	عرصه خانوادگی
۸۹/۰	۸	عرصه شغلی
۷۹/۸	۸	عرصه اوقات فراغت
۹۲/۳	۸	کل

۵. پرسشنامه مذکور توسط قربانی (Ghorbani, 2009) از هندبوک امید استخراج و به فارسی برگردانده شده است.

6. Simpson

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخصهای آمار توصیفی و در بخش استنباطی از آزمونهای T گروههای مستقل، تحلیل واریانس چندمتغیره، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره (چندگانه) به روش گام به گام استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج بخش اول پرسشنامه شامل اعلام نظر دانشجویان در زمینه میزان اهمیتی که برای هر عرصه قایل هستند، نشان‌دهنده این واقعیت بود که با توجه به بالا بودن میانگین مؤلفه‌های مختلف امید، این عرصه‌ها برای دانشجویان اهمیت فراوانی دارند و از بین شش عرصه موجود، عرصه خانوادگی با میانگین ۸۶/۷ درصد بیشترین اهمیت را برای دانشجویان داشت. در بخش دوم این پژوهش نیز نظر دانشجویان در زمینه میزان مطلوبیت هر عرصه و رضایت آنها از عرصه‌ها مورد پرسش قرار گرفت. نتایج این بخش حاکی از آن بود که عرصه خانوادگی با میانگین ۷۵/۴۴ درصد بیشترین و عرصه شغلی با میانگین ۳۶/۹۹ درصد کمترین رضایت را برای دانشجویان به همراه داشته است.

در پژوهش انجام شده درصد بالایی پاسخگویان در دوره کارشناسی و غالباً در گروه علوم انسانی بوده و بر اساس نتایج به دست آمده از معدل پاسخگویان، موفقیت تحصیلی نسبتاً خوبی در بین دانشجویان این دانشگاه مشهود است، زیرا درصد بالایی از پاسخگویان دارای محدوده معدل ۱۵ تا ۱۷ هستند که بیشترین تعداد پاسخگویان را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین، نتایج نشان داد که بیشتر پاسخگویان در محدوده سنی طبیعی تحصیلات دانشگاهی؛ یعنی ۲۱ تا ۲۵ سال قرار دارند. نتایج در زمینه آمار دانشجویان به تفکیک جنسیت، با وضعیت آمارهای موجود دانشگاه مورد نظر هماهنگ است و بر این اساس، درصد بالایی پاسخگویان را دانشجویان زن تشکیل می‌دهند. همچنان که در جدول ۱ نیز به تفصیل بیان شده است، درصد پاسخگویان مجرد چندین برابر دانشجویان متأهل بود و در نهایت، بر اساس درصدهای به دست آمده، بیشتر پاسخگویان را دانشجویان بومی تشکیل می‌دادند.

جدول ۲- ویژگیهای افراد نمونه به تفکیک عوامل مهم پژوهش

وضعیت دانشجوی		وضعیت تأهل		جنسیت		سن		معدل		رشته		دوره	
درصد	وضعیت دانشجوی	درصد	وضعیت تأهل	درصد	جنسیت	درصد	سن	درصد	معدل	درصد	رشته تحصیلی	درصد	دوره تحصیلی
۵۲.۲٪	بومی	۹۲.۷٪	مجرد	۳۳.۹٪	مذکر	۹۹.۴٪	زیر ۲۰ سال	۳۰.۷٪	۱۸-۲۰	۶۳.۵٪	علوم انسانی	۶۳٪	کارشناسی
						۵.۳٪	۲۱-۲۵ سال	۳۸.۳٪	۱۵-۱۷	۱۷.۳٪	علوم پایه		کارشناسی
۳۵.۷٪	غریبومی	۶.۸٪	متأهل	۶۵.۸٪	مؤنث	۱۳.۴٪	بالتر از ۲۵ سال	۳۳.۹٪	۱۲-۱۵	۱۸.۹٪	فنی - مهندسی	۳۶٪	کارشناسی ارشد

سؤال اصلی: آیا کسانی که امید بیشتری دارند از موفقیت‌های تحصیلی بیشتری نیز برخوردارند؟

نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی سؤال اصلی پژوهش نشان داد که چون مقدار $r = .176$ در سطح $\alpha = .05$ معنادار است ($p \leq .002$)، بنابراین، فرض صفر رد و فرض تحقیق با ۹۵٪ اطمینان تأیید می‌شود؛ بدین معنا که بین میزان امید دانشجویان با میزان موفقیت تحصیلی رابطه معنادار، مستقیم و مثبتی وجود دارد؛ به عبارت دیگر، کسانی که از امید بیشتری برخوردارند، از موفقیت‌های تحصیلی بیشتری نیز برخوردارند و برعکس.

جدول ۳- نتایج ضریب همبستگی پیرسون در خصوص سؤال اصلی

میزان موفقیت تحصیلی		
.۱۷۶**	r	میزان امید
.۰۰۲	Sig	
۲۹۷	N	

سؤال اول: آیا بین میزان امید در عرصه تحصیلی با موفقیت تحصیلی دانشجویان رابطه معنادار وجود دارد؟

در بررسی سؤال اول نتایج حاکی از این امر است که به دلیل اینکه مقدار $r = .372$ در سطح $\alpha = .05$ معنادار است ($p \leq .001$)، لذا، فرض صفر (عدم معناداری رابطه بین دو متغیر) رد و فرض تحقیق با ۹۵٪ اطمینان تأیید می‌شود، به عبارت دیگر، بین میزان امید در عرصه تحصیلی دانشجویان با میزان موفقیت تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد و این رابطه به صورت مستقیم و مثبت است؛ به عبارت دیگر، کسانی که از امید بیشتری در عرصه تحصیلی برخوردارند، از موفقیت‌های تحصیلی بیشتری نیز برخوردارند و برعکس.

جدول ۴- نتایج ضریب همبستگی پیرسون در خصوص سؤال اول

میزان موفقیت تحصیلی		
.۳۷۲**	r	میزان امید
.۰۰۰	Sig	
۲۸۱	N	

سؤال دوم: آیا بین میزان امید در عرصه خانوادگی با موفقیت تحصیلی دانشجویان رابطه معنادار وجود دارد؟

نتایج مربوط به این سؤال از طریق ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که به دلیل اینکه $r = .108$ است، بین میزان امید در عرصه خانوادگی دانشجویان با میزان موفقیت تحصیلی آنان در دانشگاه در سطح معناداری $\alpha = .05$ رابطه معناداری وجود دارد ($p \leq .046$) و این رابطه به صورت مستقیم و مثبت است.

سؤال سوم: آیا بین میزان امید در عرصه‌های اجتماعی، شغلی، روابط رمانتیک و عرصه اوقات فراغت با موفقیت تحصیلی دانشجویان رابطه معنادار وجود دارد؟

در بررسی نتایج سؤال ۳ نیز در ارتباط با بررسی رابطه امید در عرصه‌های اجتماعی، شغلی، اوقات فراغت و روابط رمانتیک با میزان موفقیت تحصیلی دانشجویان رابطه معناداری مشاهده نشد، به عبارتی، میزان امید دانشجویان در هر یک از عرصه‌های یاد شده با میزان موفقیت آنان در زمینه تحصیلی رابطه‌ای با یکدیگر ندارند.

جدول ۵- نتایج ضریب همبستگی پیرسون در عرصه‌های امید

موفقیت تحصیلی		عرصه‌های امید
.۳۷۲	r	عرصه تحصیلی
.۰۰۰	sig	
۳۸۱	N	
.۱۰۸	r	عرصه خانوادگی
.۰۴۶	sig	
۳۸۱	N	
.۰۱۶	r	عرصه اجتماعی
.۷۶۸	sig	
۳۸۱	N	
.۰۸۰	r	عرصه شغلی
.۱۴۴	sig	
۳۸۱	N	
.۰۱۸	r	عرصه روابط رمانتیک
.۷۴۸	sig	
۳۸۱	N	
-.۰۱۰	r	عرصه اوقات فراغت
.۸۵۸	sig	
۳۸۷	N	

سؤال چهارم: کیفیت رابطه امید در هر یک از عرصه‌های زندگی دانشجویان با میزان موفقیت تحصیلی آنان چگونه است (کدام یک بیشترین رابطه را با موفقیت تحصیلی دارد)؟

پس از بررسیهای انجام شده در ارتباط با پرسش چهارم این پژوهش، نتایج رگرسیون گام به گام نشان داد که از میان ابعاد مؤلفه‌های امید، مؤلفه امید در عرصه تحصیلی با بالاترین سطح رابطه حدود ۱۴/۸ درصد از تغییرات موفقیت‌های تحصیلی را تبیین می‌کند. مقدار بتا نیز نشان داد که با هر واحد تغییر در مؤلفه امید در عرصه تحصیلی به میزان ۰/۳۸۴. در موفقیت‌های تحصیلی تغییر ایجاد می‌شود. در واقع، امید در عرصه تحصیلی بیشترین رابطه را از نظر آماری می‌تواند با موفقیت‌های تحصیلی داشته باشد.

جدول ۶- رگرسیون گام به گام موفقیت تحصیلی از روی مؤلفه امید

گام	منابع تغییرات متغیر پیش‌بین	R	ضریب تبیین	F	سطح معناداری	ضریب بتا
۱	عرصه تحصیلی	۰/۳۸۴ ^a	۰/۱۴۸	۵۱/۱۴۲	۰/۰۰۰ ^a	۰/۳۸۴

سؤال پنجم: آیا بین میزان امید دانشجویان رشته‌های مختلف با یکدیگر تفاوت وجود دارد؟

یافته‌های تجزیه و تحلیل واریانس در خصوص بررسی سؤال پنجم پژوهش نیز نشان داد که در سطح $\alpha = ۰/۰۵$ و احتمال ۹۵٪ اطمینان، تفاوت معناداری بین دانشجویان سه رشته ذکر شده از نظر میزان امید وجود دارد. برای بررسی این تفاوتها از آزمون تعقیبی شفه استفاده شد و نتایج به دست آمده نشان داد که در عرصه اجتماعی بین رشته‌های فنی - مهندسی با علوم انسانی و علوم پایه تفاوت معناداری وجود دارد و دانشجویان رشته‌های فنی - مهندسی از میزان امید اجتماعی کمتری برخوردارند. در عرصه روابط رمانتیک بین رشته‌های فنی - مهندسی با رشته‌های علوم انسانی و علوم پایه تفاوت معناداری وجود دارد و دانشجویان رشته‌های علوم انسانی نسبت به دانشجویان فنی - مهندسی از میزان امید رمانتیک بیشتری برخوردارند. در نمره امید کل نیز دانشجویان علوم انسانی نسبت به سایر رشته‌ها از امید بیشتری برخوردار بودند.

جدول ۷- نتایج مشخصه‌های چهارگانه F مربوط به تحلیل واریانس سؤال پنجم

شاخص	ارزش	F	درجه آزادی فرضیه	خطای درجه آزادی	سطح معناداری
آزمون پیلائی	۰/۱۰۶	۲/۷۹۱	۱۲/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰	۰/۰۱
	۰/۸۹۷	۲/۷۹۲ ^a	۱۲/۰۰۰	۵۹۸/۰۰۰	۰/۰۱
	۰/۱۱۲	۲/۷۹۳	۱۲/۰۰۰	۵۹۶/۰۰۰	۰/۰۱
	۰/۰۷۷	۳/۸۵۰ ^b	۶/۰۰۰	۳۰۰/۰۰۰	۰/۰۱

سؤال ششم: آیا بین میزان امید در دانشجویان دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد تفاوت وجود دارد؟

در خصوص سؤال ششم نتایج نشان داد که با توجه به مقدار T در عرصه‌های تحصیلی ($T = -2/420$) و اجتماعی ($T = 2/543$) در سطح معناداری $\alpha = .05$ این تفاوت در این دو عرصه در بین دانشجویان دو دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد معنادار است و مقایسه میانگین دو گروه نشان می‌دهد که دانشجویان کارشناسی در عرصه اجتماعی از میزان امید بیشتری برخوردارند، اما در عرصه تحصیلی میزان امید دانشجویان کارشناسی ارشد بیشتر از دانشجویان کارشناسی است. در چهار مؤلفه دیگر تفاوت معناداری بین دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد وجود ندارد.

جدول ۸- نتایج آزمون t گروه‌های مستقل در مورد سؤال ششم

متغیر	شاخص	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
	ارشد	۱۳۵	۴۲.۸۵۹۳	۸.۸۳۹۵۰			
تحصیلی	کارشناسی	۲۲۹	۴۴.۷۰۷۴	۱۰.۶۴۱۹۸	-۲.۴۲۰	۳۶۰	۰.۰۱۶
	ارشد	۱۳۳	۴۷.۵۱۱۳	۱۰.۵۹۹۰			
رمانتیک	کارشناسی	۲۲۰	۳۹.۲۲۷۳	۱۴.۱۶۳۸۵	۰.۴۷۰	۳۴۲	۰.۹۶۳
	ارشد	۱۲۴	۳۹.۱۵۳۲	۱۳.۸۵۸۷۸			
خانوادگی	کارشناسی	۲۳۷	۴۹.۴۴۰۵	۱۱.۹۱۹۷۱	-۱.۱۷۷	۳۵۵	۰.۲۴۰
	ارشد	۱۳۰	۵۰.۹۰۰۰	۱۰.۰۳۷۰۲			
شغلی	کارشناسی	۲۲۰	۴۳.۶۱۳۶	۱۱.۹۷۶۰۳	۳۲۲.۰	۳۴۵	۰.۷۴۸
	ارشد	۱۲۷	۴۳.۱۸۱۱	۱۲.۱۷۳۹۷			
اوقات فراغت	کارشناسی	۲۲۵	۴۸.۴۲۹	۱۲.۱۶۹۳۲	۲.۵۴۳	۳۶۷	۰.۰۱۱
	ارشد	۱۳۴	۴۵.۱۹۴۰	۱۰.۹۸۳۵۷			
نمره کل	کارشناسی	۱۹۷	۲۷۱.۱۵۲	۴۷۸۰۸۱۳	-۳.۰۲	۳۰۵	۰.۷۶۳
	ارشد	۱۱۰	۲۷۲.۷۰۹۱	۴۵۸۸۰۶۵			

بحث و نتیجه‌گیری

پس از بررسی‌های انجام شده و اطلاعات به دست آمده از طریق پرسشنامه و بررسی سؤالیهای پژوهش در نهایت، این نتیجه به دست آمد که همچنان که قبلاً پیش‌بینی شده بود و نتایج پژوهشهای گذشته نیز تا حدودی نشان می‌داد، بین موفقیت تحصیلی و امید رابطه معناداری وجود دارد. برای نمونه نتایج به دست آمده در این زمینه مشابه با نتایج تحقیق اسنایدر و همکاران (Snyder et al., 2002) است که نشان داد بین میزان بالای امیدواری با GPA و وضعیت دانش‌آموختگی رابطه مستقیم وجود دارد و دانشجویان امیدوار GPA بالاتر و بیشترین میزان دانش‌آموختگی را نسبت به دانشجویان کم امید داشته‌اند.

همچنین، نتایج تحقیق جکسون و همکاران (Khalaji, 2007: 49)، نشان داد که امید با عملکرد تحصیلی و مقیاسهای اندازه‌گیری مربوط همبستگی دارد و میزان امید دانشجویان با میانگین معدل ترم نیز رابطه مثبت و مستقیم دارد. نتایج پژوهش پتینگال (Pattengale, 2002) نیز حاکی از آن است که بین امید و موفقیت در آزمون دانشجویی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، نتیجه به‌دست آمده با نتایج تحقیق خلجی (۱۳۸۶) که نشان داد بین میزان امید و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد نیز همخوانی دارد.

با توجه به این مهم و با توجه به افت تحصیلی موجود در سطح دانشگاهها که در والدین و مسئولان نگرانی ایجاد کرده است، باید به امید و عوامل وابسته به آن از جمله خوش‌بینی، شادی، مسائل خانوادگی و... در سطح دانشگاهها به عنوان بخشی از عناصر مؤثر بر موفقیت توجه ویژه‌ای مبذول شود و با ایجاد راهکارهای مؤثر میزان امید را در دانشجویان افزایش داد. شاید دلیل انتخاب عرصه خانوادگی به عنوان مهم‌ترین عرصه از سوی دانشجویان در بخش اول پرسشنامه، اهمیت خانواده و تأثیر آن بر فرزندان باشد و نیز تأثیری که در خانواده نگرش آنها نسبت به آینده دارد. کار (Carr, 2004; 206) نیز در تأیید این موضوع اظهار می‌دارد: «کودکانی که سرشت امیدوار در آنان پرورش می‌یابد، معمولاً والدینی دارند که به عنوان سرمشقه‌های نقشی امیدوار عمل می‌کنند و فرزندان خود را در تدوین و اجرای طرحهایی برای کنار زدن موانع دستیابی به آرمانهای ارزشمند راهنمایی می‌کنند. این کودکان از نظر امنیت به والدین دل‌بستگی خود دارند که محیط گرم و ساختار خانوادگی مطلوب را برای آنان فراهم می‌سازند». بالبی نیز معتقد است که داشتن یک رابطه اطمینان‌بخش با والدین در رشد امید اهمیت دارد (Klaji, 2007: 49) و کودکانی که پیوند قوی‌تری با والدین خود دارند، امیدواری بیشتری را تجربه می‌کنند. اطمینان دادن به کودکان و نوجوانان احساس قدرت در رسیدن به اهدافشان را در آنان ایجاد می‌کند. بنابراین، مهم است که کودکان و نوجوانان با چنین افرادی در ارتباط باشند تا بتوانند چنین دل‌بستگی‌هایی را شکل دهند. این افراد می‌توانند والدین یا سایر اعضای خانواده باشند. همچنین، با توجه به نتایج بخش دوم پرسشنامه باید گفت که انتخاب عرصه خانوادگی به‌عنوان رضایت‌مندان‌ترین عرصه جای بسی خوشحالی است، زیرا همچنان که اشاره شد، خانواده به‌عنوان مهم‌ترین رکن شکل‌گیری شخصیت فرزندان از جایگاه شایان توجهی نسبت به ارکان دیگر جامعه برخوردار است. از سوی دیگر، چون رضایت دانشجویان از دیگر عرصه‌ها نیز از سطح مطلوبی برخوردار است، نگرانی زیادی را ایجاد نمی‌کند. اما اینکه چرا دانشجویان از عرصه شغلی کمترین رضایت را دارند، نیاز به بررسی بیشتری دارد. شاید بتوان یکی از علت‌های نارضایتی دانشجویان از عرصه شغلی را وجود نرخ بالای بیکاری جوانان تحصیل‌کرده عنوان کرد که سبب می‌شود امیدواری آنها نسبت به آینده شغلی کمتر باشد. این قضیه باید به‌عنوان معضلی اساسی مورد توجه مسئولان قرار گیرد. چون وجود ناامیدی در عرصه شغلی، آن هم در سطح دانشجویان تحصیلات تکمیلی، امری نگران‌کننده است و انگیزه آنان را برای کسب موفقیت‌های تحصیلی کاهش می‌دهد، زیرا افزایش تحصیلات نوید آینده شغلی مطمئنی را برای آنها به همراه نخواهد داشت.

این نگرانی از کارایی، توان و انگیزه دانشجویان برای تلاش به منظور انجام دادن امور تحصیلی خواهد کاست. به علاوه، نتایج به دست آمده از بررسی عرصه‌های امید نشان‌دهنده ارتباط زیاد شرایط خانوادگی با میزان امید افراد و ارتباط این دو عامل با موفقیت تحصیلی است که می‌توان با برگزاری همایشها، کارگاهها و اقدامات زیربنایی آموزشی دیگر به ارتقای سطح امید افراد از این بعد اقدام کرد. نتایج همچنین، نشان داد که بین امید در عرصه تحصیلی و موفقیت دانشجویان ارتباط بسیار نزدیکی وجود دارد. در توضیح این رابطه شاید بتوان این‌گونه بیان کرد که روانشناسان تربیتی از انگیزش به‌عنوان یکی از مؤثرترین عوامل موفقیت تحصیلی نام می‌برند و شاید امید عاملی است که می‌تواند این انگیزش را در افراد ایجاد کند. به نظر می‌رسد که دانشجویان امیدوار آینده را بهتر از حال می‌بینند و شاید احساس می‌کنند که آنها نیروی این را دارند که آینده را بهتر کنند؛ به عبارت دیگر، امید انگیزشی را در افراد به وجود می‌آورد که آنها را برای رسیدن به موفقیت تشویق می‌کند و سبب تلاش بیشتر آنها برای دستیابی به موفقیت می‌شود. بنابراین، به‌عنوان یکی از روشها، دست‌اندرکاران امر آموزش باید به دنبال کاربرد و ترویج شیوه‌های آموزشی باشند که سبب افزایش قدرت راهیابی و تفکر عاملانه دانشجویان شود و آنها را همواره برای مقابله با چالشهای کلاسی آماده کند، این امر رفته رفته سبب رشد مهارتهای تحصیلی افراد و در نتیجه، امید تحصیلی بیشتر و موفقیت تحصیلی بیشتر آنان خواهد شد.

پیشنهادات

- اجرای آزمون امید در بین دانشجویان و تعیین سطح امید تحصیلی و خانوادگی آنها و شناسایی و کمک به دانشجویانی که در این زمینه با مشکلاتی مواجه هستند.
- بهبود وضعیت شغلی دانش‌آموختگان به‌خصوص دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تناسب ظرفیت پذیرش دانشجو با موقعیتهای شغلی موجود برای آنها.
- آگاه‌سازی خانواده‌ها از اهمیت بسیار زیاد نقش آنها در جهتگیری تحصیلی و موفقیت‌های تحصیلی فرزندان‌شان از طریق برگزاری کارگاههای آموزشی.
- کاربرد و ترویج شیوه‌های آموزشی که سبب افزایش قدرت راهیابی و تفکر عاملانه دانشجویان و تقویت امید تحصیلی آنان شود.

References

1. Asareh, Alireza (2001); "Iranian Teenagers and Youths, Fears and Hopes"; *Peyvand Magazine*, No. 261, pp 261-263(in Persian).

2. Boldridge, Elizabeth A. (2002); *The Role of Hope in the Academic and Sport Achivements of Division I College Football Players*; University of Kansas.
3. Carr, A.(1957); *Positive Psychology: The Science of Human Being's Happiness and Powers*; Translayted by H. Pashasharifi, G. Najafizand with Coperation of B. Sanaei, Tehran: Sokhan, 1385(in Persian).
4. Carr, Alan (2004); *Positive Psychology*; Hove and New York: Brunner, Routledge.
5. Chukwunyere, I.(2004);*Student Motivation and Academic Achievement*.
6. Davoodi, Mohammadreza (2004); "Hope and its Educative Role in Human Being"; *Marefat Magazine*, No. 81(in Persian).
7. Dorrani, Kamal (2000); "Symbols and Signs of Hope in Imagination Structure and Symbolism of the Teenage Girls and Boys of Tehran"; *Psychoanalytic Researches Magazine*, Serial 6, No.1-2, pp. 47-62(in Persian).
8. Egan, Luke A. and Butcher, Jude (2002); *The Role of Hope in Education. Institute for Advancing Community Engagement*; Australian Catholic University.
9. Fadayi Naini, A., Movlavi, P., Rostami, KH., Mohammadniya, H. and Rasoolzadeh, M.(2007); Investigating of Effective Factors in Reducing Educational Motive of the Students of Medical Sciences University of Ardebil *The Scientific Magazine of Medical*; Council Organization of Islamic Republic of Iran(in Persian).
10. Gholami, Yoones (2005); Comparative Investigation of the Motive of Progress and the Self Concept of the Eighth Grade of Students of Different Countries with Academic
11. Dadvancement in Repetition of the Tertiary International Studies of Mathematics and Sciences, M.A. Thesis, Psychology and Educational Sciences, Shahid Beheshti University(in Persian).

12. Ghorbani, Zohreh (2009); *Adult Domain Specific Hope Scale (DSHS)*; Azmoonyar Poua Association, Tehran (www.azmonyar.com) (in Persian).
13. Halpin, D. (2001); "The Nature of Hope and its Significance for Education"; *British Journal of Educational Studies*, Vol. 49, No. 4, pp. 392-410.
14. Jahani Tabesh (2002); Relationship of Hope and Attitude Religious; B. A. Thesis, Shiraz University(in Persian).
15. Khodabakhshi, M. (2004); Norm Finding Stability, and Validity of Optimism Scale in Isfahan; M. A. Thesis, Isfahan University(in Persian).
16. Khalaji, Tayyebe (2007); The Investigation of Relationship of Hope, the Source of Educational Control and the Academic Achievement of Girls in Pre-university Period of Tehran in the Academic Year 1385-86; M. A. Thesis, Azahra University(in Persian).
17. Motamedi Mohammadabadi, S.(2009); Investigating the Relationship of Hope and Probleme-Solving Skills with Educational Performance in Isargar and Non-Isargar Students of Human Sciences Branch of the Third Grade of High Schools of Isfahan; M. A.Thesis, Azahra University(in Persian).
18. Noorshahi, Nasrin(1996); "Academic Failure in Higher Education"; *Quarterly Journal of Research and Programming in Higher Education*, No. 13-14, pp. 92-93(in Persian).
19. Parkins, S. Y. (1997); Exploring Hope: A Journey with Tanzanian Adolescents in a School Setting; Thesis for the Degree of Master of Education in Counseling Psychology, Department of Educational Psychology, Edmonton, Alberta.
20. Pattengale, J.(2002); "The Hope Scale: A Measurement of Willpower and Way Power"; *Article of Policy Center on the First Year of College*, Indiana Wesleyan University.

21. Peterson, S. J. and Luthans, F. (2000); *Does the Manager's Level of Hope Matter?*; Preliminary Research Evidence of a Positive Impact, *Organizational Behavior and Tack*.
22. Snyder, C. R. (1995); "Conceptualizing, Measuring, and Nurturing Hope"; *Journal of Counseling and Development*, Vol.73, pp. 355-360.
23. Snyder, C. R. (2002); "Hope Theory: Rainbows in the Mind"; *Psychological Inquiry*, Vol.13, No. 4, pp. 249-275.
24. Snyder, C. R. (1994); *The Psychology of Hope: You Can Get there from here*; New York: Free Press.
25. Snyder, C. R.(2006); *Handbook of Hope, Theory Measures and Applications*; Academic Press, London, UK.
26. Snyder, C. R., Ilardi, S. S., Cheavens, J., Michael, L.Y. and Sympson, S. (2000); "The Role of Hope in Cognitive-behavior Therapies"; *Cognitive Therapy and Research*, Vol. 24, No. 6.
27. Snyder, C. R., Shorey, H. S., Cheavens, J., Pulvers, K. M., Adams III, V. H. and Wiklund, C. (2002); "Hope and Academic Achievement in College"; *Journal of Educational Psychology*, Vol. 94, pp. 820-826.
28. Tavakkol, Mohammad (1999); "The Situation of Higher Education in Iran: Realities and Challenges"; *The Quarterly Journal of Research and Programming in Higher Education*, No. 18, P. 23(in Persian).

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.